

T.C.
ANTALYA
3. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2021/681

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

İSTEYEN (DAVACI) : TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
BAŞKANLIĞI

VEKİLİ : AV. ZÜHAL SİRKEÇİOĞLU DÖNMEZ
-UETS[16001-00858-92394]

KARŞI TARAF (DAVALI) : ANTALYA VALİLİĞİ

VEKİLİ :

MÜDAHİL (DAVALI) :

VEKİLİ :

İSTEMİN ÖZETİ: Davacı tarafından, Antalya ili Korkuteli ilçesi Başpınar mevki Dereköy Yaylası Mahallesi mevkiindeki Turkuaz Linyit Kömür İşletmeleri A.Ş. tarafından, yapılması planlanan İr:201201141 ruhsat numaralı IV.Grup Kömür Ocağı İşletmeciliği kırma, eleme ve paketleme tesisi projesi ile ilgili Antalya Valiliğince tesis edilen "çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir" kararının; projenin gerçekleştirildiği alanın tarım arazileri olduğu, 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında da tarım arazisi niteliğinde olduğu, projenin yapılması halinde tarım arazilerinin kullanılamayacağı ve proje alanı dışındaki arazilerin de sulanamayacağı, 5403 sayılı Kanun kapsamında tarım dışına çıkarılmasına yönelik bir karar da alınmadığı, proje dosyasında tarım dışı amaçlı kullanım için izinlendirme işleminin Tarım ve Orman Bakanlığınca yapılacağı hususuna yer verildiği, konu hakkında Bakanlıkça izin verilip verilmediğinin bilinmediği, yerel halkın da itirazı bulunduğu, hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmesinin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ: Dava konusu işlemin mevzuat hükümleri çerçevesinde, hukuka uygun bir şekilde tesis edildiği, davacının iddialarının mesnetsiz olduğu belirtilerek yürütmenin durdurulması isteminin ve davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

T.C.
ANTALYA
3. İDARE MAHKEMESİ
ESAS NO : 2021/681

MÜDAHİL DAVALI SAVUNMA ÖZETİ: Davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Antalya 3. İdare Mahkemesince gereği görüldü:

Dava, Antalya ili Korkuteli ilçesi Başpınar mevki Dereköy Yaylası Mahallesi mevkiindeki Turkuaz Linyit Kömür İşletmeleri A.Ş. tarafından, yapılması planlanan İr:201201141 ruhsat numaralı IV.Grup Kömür Ocağı İşletmeciliği kırma, eleme ve paketleme tesisi projesi ile ilgili Antalya Valiliğince tesis edilen "çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir" kararının iptali istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 2. fıkrasında "Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler." hükmü yer almaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanununun "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde, " Bu Kanunda geçen terimlerden;

Çevre: Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı,

(...)

Çevresel etki değerlendirmesi: Gerçekleştirilmesi plânlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları,

Proje tanıtım dosyası: Gerçekleşmesi plânlanan projenin yerini, özelliklerini, olası olumsuz etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren, projeyi genel boyutları ile tanıtan bilgi ve belgeleri içeren dosyayı,(...) ifade eder" hükmüne yer verilmiş;

Kanunun "Çevresel Etki Değerlendirilmesi" başlıklı 10. maddesinde, "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/681

Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükümlerine yer verilmiştir.

Anılan Kanuna dayanılarak hazırlanan 25/11/2014 günlü 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin

"Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 4.maddesinde, "Bu Yönetmelikte geçen;

(...)

g) Çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir kararı: Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Projeler hakkında yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun belirlenmesi üzerine projenin gerçekleşmesinde çevre açısından sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararını,

ğ) Çevresel etki değerlendirmesi gereklidir kararı: Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Projelerin çevresel etkilerinin incelenerek, çevresel etkilerinin daha detaylı incelenmesi amacıyla Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanmasının gerektiğini belirten Bakanlık kararını,

(...)

l) Etki: Gerçekleştirilmesi planlanan bir projenin hazırlık, inşaat ve işletme sırasında ya da işletme sonrasında, çevre unsurlarında doğrudan ya da dolaylı olarak, kısa veya uzun dönemde, geçici ya da kalıcı, olumlu ya da olumsuz yönde ortaya çıkması olası değişiklikleri,

m) Etki alanı: Gerçekleştirilmesi planlanan bir projenin işletme öncesi, işletilmesi ve

işletme sonrasında etkilediği alanı,

t) Proje tanıtım dosyası: Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Projelere, ÇED uygulanmasının gerekli olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hazırlanan dosya" olarak tanımlanmış;

Yönetmeliğin "Çevresel Etki Değerlendirmesine Tabi Projeler" başlıklı, 7. maddesinde, "Bu Yönetmeliğin;

a) Ek-1 listesinde yer alan projelere,

b) "ÇED Gereklidir" kararı verilen projelere,

c) Kapsam dışı değerlendirilen projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi ek-1 listesinde belirtilen eşik değer veya üzerinde olan projelere,

ÇED Raporu hazırlanması zorunludur" kuralına yer verilmiş;

Yönetmeliğin "**Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı**" başlıklı 17. maddesinde ise, "1) Bakanlık, Proje Tanıtım Dosyalarını Ek-4'te yer alan kriterler çerçevesinde inceler ve değerlendirir. Bakanlık, bu aşamada gerekli görülmesi halinde Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlardan proje ile ilgili geniş kapsamlı bilgi vermesini, araç gereç sağlamasını,

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/681

yeterliği kabul edilebilir kuruluşlarca analiz, deney ve ölçümler yapmasını veya yaptırmasını isteyebilir. Bakanlık inceleme değerlendirme sürecinde gerekli görülmese halinde yetkili kurum/kuruluşlardan görüş isteyebilir. Otuz (30) takvim günü içerisinde görüş bildirmeyen kurum/kuruluşun görüşü olumlu kabul edilir.

2) Bakanlık on beş (15) iş günü içinde inceleme ve değerlendirmelerini tamamlar. Proje hakkında "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararını beş (5) iş günü içinde verir, kararı Valilięe, proje sahibine ve Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlara bildirir. Valilik, bu kararı askıda ilan ve internet aracılığıyla halka duyurur.

3) "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilen proje için beş (5) yıl içinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması durumunda "ÇED Gerekli Değildir" kararı geçersiz sayılır.

4) "ÇED Gereklidir" kararı verilen projeler için bir (1) yıl içerisinde Bakanlıkça başvuru yapılmaması durumunda karar geçersiz sayılır" hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, Antalya ili Korkuteli ilçesi Başpınar mevkiî Dereköy Yaylası Mahallesi mevkiindeki Turkuaz Linyit Kömür İşletmeleri A.Ş. tarafından, yapılması planlanan İr:201201141 ruhsat numaralı IV.Grup Kömür Ocağı İşletmeciliği kırma, eleme ve paketlenme tesisi projesi ile ilgili Antalya Valiliğince tesis edilen "çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir" kararının iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bakılan davada, Mahkememizin 12/11/2021 tarihli ara kararıyla yürütmenin durdurulması isteminin, işbu dava konusu işleme karşı başka davacılarca açılan ve Mahkememizin 2021/1012 sayılı esasına kayıtlı davada gerçekleştirilecek keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenecek raporun Mahkememize sunulmasından sonra incelenmesine karar verilmiş olup, 28/12/2021 tarihinde dosyaya sunulan bilirkişi raporunda özetle, "Madencilik uygulamaları sırasında oluşacak çevresel faktörlerin ilgili kanunların limitleri dahilinde yapılması ve sit alanı gibi koruma altına alınmış alanlarda çalışılma yapılmaması durumunda madencilik uygulamaları ve maden hukuku açısından uygun olduğu, dava konusu çalışma sahasının "tarım arazisi" niteliğinde olduğu ve keşif tarihi itibarıyla proje alanı içerisinde sulu tarım yapıldığı, meyve bahçeleri ve hububat ekimi yapılan tarım arazilerinin bulunduğu, sahada madencilik çalışmalarına başlandığı takdirde tarım alanlarının zarar göreceği, proje tanıtım dosyası içerisinde sahada üretim başladığı zaman üretim süresince tarım arazileri ile ilgili alınabilecek tedbirlere bahsedilmediği, I. Ve III. Derece arkeolojik sit alanı olarak belirlenen parsellerin maden sahası içerisinde depolama alanı olarak belirlenen alanların ortasında kaldığının anlaşıldığı, sit alanı içinde kalan taşınır-taşınmaz kültür varlıkları, koruma bölge kurulu kararları uygulanarak doğrudan müdahale edilmemesi durumunda koruma altında kaldığı, ancak parsel ölçekli belirlenen sit sınırları dışındaki alanlarda yüzeyde tespit edilen ya da yüzey toprağı altında kalan taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları maden çalışma sahası genişledikçe ve tescil edilen sit alanlarına yaklaştıkça bu alanların sit alanı koruması olmaması sebebiyle doğrudan etkilenmeye açık durumda kalabileceği, dava dosyası ve ekleri üzerinde yapılan incelemelerde proje tanıtım dosyasında mevcut veya olası yeraltı sularını korumaya yönelik tedbirlere rastlanılmadığı, birkaç yerde yeraltı sularının ve yağmur sularının ocak içine dolması durumunda nasıl boşaltılacağı anlatıldığı, yeraltı sularının ocak içine akışının (akiferden boşalımının) engellenmesi konusunda bir tedbirden bahsedilmediği, bu akışın engellenmemesinin akiferin boşalmasına

T.C.

ANTALYA

3. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/681

ve yeraltı suyu rezervinin önemli ölçüde azalmasına sebep olabileceği, "proje sahasında akifer niteliğinde yeraltı suyu bulunmadığı, mevcut yeraltı suyu potansiyelinin 0,5 - 1 lt/sn arasında değişmektedir" ifadelerinin birbiriyle çeliştiği, ayrıca debi değerinin nasıl elde edildiği ile ilgili bilgi olmadığı, işletme aşamasında sahadan 237.730 m³ / yıl x 4 = 951.040 m³ kömür alınacağı ve sahada üretimin kademe kademe gerçekleştirileceğinin, bir önceki üretim için ekskavatörlerle alınan kısma daha önceden sıyrılan üst örtü toprak tabakası doldurulacağı, kot farkı oluşmaması için ise toprak dolgu yapılmadan evvel kaba dolgu malzemesi ile arazi kotu dengesinin sağlanacağı, kaba malzemenin üzerine toprak dolgu yapılacağı belirtilmesine karşın kaba dolgu malzemesinin ne olduğu ve nereden nasıl temin edileceği ile ilgili bilgi olmadığı, kömürün kalitesi ile ilgili laboratuvar analiz raporunun olmadığı, maden sahası üretim termin planında şantiye sahasına, kırma, eleme ve paketlenme tesisi ve kömür stok sahasının 4. yıl nereye taşınıp kurulacağıyla ilgili bilginin olmadığı, çalışanlardan kaynaklanan atık sular için fosseptik çukurunun boyutları için hesap yapılmışken kil tabanlı sızdırmaz havuzun boyutlarının nasıl belirlendiğinin belirsiz olduğu, birçok konuda "ruhsat sahibi tarafından gerekli tedbirler alınacaktır" gibi yuvarlak ifadeler kullanılmasına karşın bu tedbirlerinin neler olacağını açıklanmadığı, proje tanıtım dosyasının yukarıda açıklanan konularının yeterince irdelenip açıklık getirilmesi gerektiği" görüş ve tespitlerine yer verilmiştir.

Bu durumda, bakılan davada bilirkişi raporunda belirtilen görüşler ve dosyada mevcut bulunan bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden; dava konusu "ÇED Gerekli Değildir" kararına ilişkin proje tanıtım dosyasında, maden sahasında gerçekleştirilecek üretim sürecinde, alandaki tarım arazilerinin korunması için gerekli tedbirlerden söz edilmediği, maden çalışma sahası genişledikçe civardaki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının doğrudan etkilenebileceği, maden sahası altındaki yeraltı sularına ilişkin çelişkili ifadeler yer verilmesi ve bu suların korunmasına yönelik tedbirlerden bahsedilmediği, çıkarılacak kömürün kalitesine ilişkin analiz raporunun bulunmadığı, atık sular için yapılması hesaplanan fosseptik çukurunun boyutlarının ne şekilde belirlendiğinin muallak olduğu, dosyada tedbirlere ilişkin birçok konuda yuvarlak ifadeler yer verildiği, proje tanıtım dosyasının bu haliyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin Ek-4 listesinde yer alan kriterlere uygun düzenlenmemiş olduğu görüldüğünden, bu proje ilişkin alınan ÇED gerekli değildir kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öte yandan, dava konusu işlemin, maden işletmesinin çevresel etki değerlendirmesi yapılmaksızın işletilmesine ilişkin olması ve bu durumda maden sahası çevresindeki tarım arazilerinin, sit alanlarının ve yeraltı sularına olabilecek etkisi gözönüne alındığında uygulanması halinde telafisi güç ve imkansız zararlara yol açabileceği de açıktır.

Açıklanan nedenlerle; istemin KABULÜNE, esas hakkında bir karar verilinceye kadar teminat alınmaksızın YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA, tebligatın tamamlanmasına, ivedi yargılama usulüne tabi olması nedeniyle 2577 sayılı Kanunun 20/A/2-e maddesi uyarınca **itiraz yolu kapalı olmak üzere kesin olarak**, 14/01/2022 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Üye Üye